

باسمه تعالی

نخستین همایش ملی تمدن نوین اسلامی

گواهی ارائه مقاله به صورت پوستر

هدف نهایی، نمی تواند چیزی کمتر از «ایجاد تمدن درخشان اسلامی» باشد.

مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

احتراماً، گواهی می شود، سرکار خانم ملیحه سالم و جناب آقای دکتر زاهد غفاری هاشجین

در همایش ملی تمدن نوین اسلامی مورخ ۱۳۹۴/۷/۱۶ مقاله خود را تحت عنوان « نقش نوروز در

همبستگی اجتماعی در عرصه ی تمدن نوین اسلامی با تاکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری » به صورت پوستر

ارائه کردند. ضمن تشکر، توفیق ایشان را از درگاه اینز دمنان مسئلت داریم.

عبدالعلی توجلی
رئیس همایش
تمدن نوین اسلام

کنترل و تایید
رئیس همایش
تمدن نوین اسلام

مجموعه مقالات

محورهای همایش

چیستی (مفهوم، مبانی، ابعاد و ویژگی ها)

چرایی (ضرورت، امکان، مطلوبیت)

چگونگی (الکوها، فرآیندها و روشها)

نقش نوروز در همبستگی اجتماعی در عرصه ی تمدن نوین اسلامی با

تاکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری

ملیحه سالم^۱ و زاهد ففاری هسچین^۲

^۱ کارشناس ارشد جامعه شناسی انقلاب اسلامی دانشگاه شاهد

^۲ هیات علمی دانشگاه شاهد

*Email: malihe.salem@yahoo.com

چکیده

هدف اصلی پژوهش بررسی نقش نوروز در همبستگی اجتماعی در عرصه ی تمدن نوین اسلامی از دیدگاه حضرت آیت الله خامنه‌ای است. به گواهی تاریخ، با ورود اسلام به ایران نه تنها نوروز به فراموشی سپرده نشد، بلکه در دوره‌های اسلامی حیاتی تازه یافت و با ارزش‌های اسلامی انطباق داده شد. شناخت نوروز به عنوان یکی از مهمترین نمادهای فرهنگی کشور ایران از آن جهت مهم است که فرصتی برای ایجاد انسجام اجتماعی و بستری برای پیشرفت و توسعه سبک و فرهنگ زندگی ایرانی در عرصه ی تمدن نوین اسلامی است. از دیدگاه حضرت آیت الله خامنه‌ای تمدن نوین اسلامی دارای دو بخش است: الف- بخش سخت افزاری (علم و صنعت) که شامل نمودهای پیشرفت می‌شود که از نظر ایشان در این زمینه پیشرفت‌های خوبی حاصل شده است. ب- بخش نرم افزاری -حقیقی و اساسی- تمدن اسلامی که شامل حاکمیت «سبک زندگی اسلامی» در تمام مظاهر زندگی و حیات مسلمانان است. ایشان این بخش را بخش اساسی و حقیقی پیشرفت و تمدن‌سازی نوین اسلامی می‌دانند که متأسفانه در این بخش، پیشرفت چشمگیری حاصل نشده است و در نتیجه ایشان با دعوت از اندیشمندان حوزه و دانشگاه، نخبگان سیاسی و فکری، دستگاه‌های مرتبط با فرهنگ و تعلیم و نیز جوانان، علت‌یابی در این باره را ضروری خواندند. بر این اساس این مقاله با استفاده از روش اسنادی تاریخی در پی پاسخ به این سؤال است که نوروز (در دیدگاه حضرت آیت الله خامنه‌ای) از طریق چه مولفه‌هایی می‌تواند در تحکیم انسجام اجتماعی و تقویت ارتباطات جمعی در عرصه تمدن نوین اسلامی موثر باشد؟ یافته‌ها نشان می‌دهد نوروز به عنوان عیدی اسلامی و نمادی فرهنگی از طریق مولفه‌هایی مانند ایجاد همگرایی و هم افزایی ملت‌های منطقه، گسترش صله ی ارحام و رفع کدورت‌ها و کینه‌ها، تحکیم ارتباطات خانوادگی، حفظ ارزش‌های دینی و انقلابی، صدور ارزش‌های والای فرهنگی به کشورهای غرب و تقویت غرور ملی، منجر به تقویت انسجام اجتماعی می‌شود.

کلید واژه‌ها: نوروز، تمدن نوین اسلامی، انسجام اجتماعی، حضرت آیت الله خامنه‌ای.

مقدمه

به گواهی تاریخ، با ورود اسلام به ایران نه تنها نوروز به دست فراموشی سپرده نشد، بلکه در دوره‌های اسلامی حیاتی تازه یافت و با ارزش‌های اسلامی انطباق داده شد [۱]. بر همین اساس این روز را مطابق با روز خلقت آدم، نشستن کشتی حضرت نوح (ع)، شکستن بت‌ها توسط حضرت ابراهیم (ع)، بعثت حضرت رسول اکرم (ص) و ولادت حضرت قائم و جلوس حضرت علی (ع) به خلافت می‌دانند و عقیده بر این است که ظهور امام دوازدهم نیز در این روز خواهد بود [۲]. چنان که در کتاب «برهان قاطع» نیز واژه‌ی «نوروز» آمده است [۳]: به همین خاطر امروزه این جشن علاوه بر بعد ملی، جنبه‌ی دینی هم به خود گرفته و دعای تحویل سال به میمنت آن به هنگام تحویل سال بر روی زبان هر ایرانی مسلمان است؛ ضمن آن که تلاوت قرآن و خواندن کتب مقدس اقلیت‌های دینی ایرانی بر پای خوان نوروزی سنت نیکویی است که سده‌های طولانی استمرار داشته و به منزله‌ی بخشش گناهان و آغاز زندگی نوینی است [۴]. حال شناخت نوروز به عنوان یکی از مهمترین نمادهای فرهنگ ایرانی-اسلامی کشور ایران از آن جهت مهم است که فرصتی برای ایجاد انسجام اجتماعی و بستری برای پیشرفت و توسعه سبک و فرهنگ زندگی ایرانی در عرصه‌ی تمدن نوین اسلامی است؛ از دیدگاه حضرت آیت الله خامنه‌ای تمدن نوین اسلامی دارای دو بخش است: الف- بخش سخت افزاری (علم و صنعت) که شامل نمودهای پیشرفت می‌شود که از نظر ایشان در این زمینه پیشرفت‌های خوبی حاصل شده است. ب- بخش نرم افزاری حقیقی و اساسی- تمدن اسلامی که شامل حاکمیت «سبک زندگی اسلامی» در تمام مظاهر زندگی و حیات مسلمانان است. ایشان این بخش را بخش اساسی و حقیقی پیشرفت و تمدن‌سازی نوین اسلامی می‌دانند که متأسفانه در این بخش، پیشرفت چشمگیری حاصل نشده و در نتیجه ایشان با دعوت از اندیشمندان حوزه و دانشگاه، نخبگان سیاسی و فکری، دستگاه‌های مرتبط با فرهنگ و تعلیم و نیز جوانان، علت‌یابی در این باره را ضروری خواندند. از نظر ایشان در عرصه‌ی تمدن نوین اسلامی مساله‌ی مهمی که وجود دارد و می‌تواند تا حدودی اهداف نظام اسلامی را در خود جمع کند مساله‌ی پیشرفت است که تداعی کننده‌ی حرکت است و متوقف شدنی نیست و دارای ابعاد مختلف است؛ یکی از ابعاد پیشرفت با مفهوم اسلامی عبارت است از سبک زندگی کردن، رفتار اجتماعی، شیوه‌ی زیستن و.... ایشان عقیده دارند که یکی از ابعاد سبک زندگی مقوله‌ی فرهنگ است که باید تبیین، تدوین و به شکل مطلوب اسلام تحقق بخشیده شود. از نظر ایشان اگر ما به این مقولات به طور جدی نپردازیم، پیشرفت اسلامی تحقق پیدا نخواهد کرد و تمدن نوین اسلامی شکل نخواهد گرفت؛ هر چه ما در صنعت پیش برویم و هر چه اختراعات و اکتشافات زیاد شود، اگر ما بخش فرهنگ ایرانی- اسلامی را درست نکنیم پیشرفت حقیقی به معنای حقیقی کلمه نکرده ایم [۵]. در این راستا یکی از دغدغه‌های مهم حضرت آیت الله خامنه‌ای در عرصه تمدن نوین اسلامی مساله ارتباطات اجتماعی است؛ که تضعیف آن را تهدیدی برای جامعه اسلامی و تشدید مساله‌ی تهاجم فرهنگی تلقی می‌کنند. از نظر ایشان دشمن سعی می‌کند از این طریق آن وحدتی که در سراسر کشور گسترده است را به شکل‌های مختلف به هم بزند و از این طریق تضعیف ارتباطات اجتماعی دست یازد و در واقع به بنیان‌های فرهنگی ملت هجوم ببرد. در این زمینه ایشان بیان می‌دارند بهترین راه مبارزه با این ترفندهای استکباری دشمنان علاوه بر تلاش برای پیشرفت علمی و فناوری، اهمیت دادن به نمادهای فرهنگی جامعه و تقویت همبستگی ملی از طریق آن بر اساس اصول اسلامی است [۶]. تا جایی که از نظر ایشان ملت ایران برای اینکه رشد و پیشرفت لازم را در

است؛ هم از لحاظ معنوی، هم از لحاظ ملی، هم از لحاظ بین‌المللی میان ملت‌هایی که نوروز را گرامی میدارند. به اعتقاد ایشان اگرچه متأسفانه عادت بر این شده که همیشه جریان فرهنگی از آن طرف باشد، و آنها عادت کردند فرهنگ خودشان را به کشورهای ما و کشورهای شرق صادر کنند؛ اما مشرق سرشار و لبالب از ارزش‌های والای فرهنگی است؛ که نوروز یکی از مهمترین این ارزش‌هاست پس چه بهتر که بشود اینها را صادر کرد و به دنیا را هدیه داد. ایشان بر این نکته تأکید کردند که ملت‌های شرقی خیلی ارزش‌های برجسته و متمیزی را در طول تاریخ در خودشان داشته‌اند و این فرصت باید به وجود بیاید که به ملت‌های عالم هدیه کنند؛ از نظر ایشان بین‌المللی شدن نوروز و صدور ارزش‌های فرهنگی از شرق به غرب یکی از این فرصت‌هاست [۲۶]. بنابراین صدور ارزش‌های فرهنگی مانند نوروز باعث تقویت هویت ملی و افزایش غرور ملی در بین افراد جامعه می‌شود و این عامل در تقویت همبستگی اجتماعی افراد جامعه در عرصه تمدن نوین اسلامی نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند.

نتیجه گیری

یکی از دغدغه‌های مهم حضرت آیت الله خامنه‌ای در عرصه تمدن نوین اسلامی مساله ارتباطات اجتماعی است؛ که تضعیف آن را تهدیدی برای جامعه اسلامی و تشدید مساله ی تهاجم فرهنگی تلقی می‌کنند. از نظر ایشان دشمن سعی می‌کند از این طریق، آن وحدتی که در سراسر کشور گسترده است را به شکل‌های مختلف به هم بزند و در واقع به بنیان‌های فرهنگی ملت هجوم ببرد. در این زمینه ایشان بیان می‌دارند بهترین راه مبارزه با این ترفندهای استکباری دشمنان علاوه بر تلاش برای پیشرفت علمی و فناوری، اهمیت دادن به نمادهای فرهنگی جامعه و تقویت همبستگی ملی از طریق آن بر اساس اصول اسلامی است. تا جایی که از نظر ایشان ملت ایران برای اینکه رشد و پیشرفت لازم را در همه ی صحنه‌ها که شایسته ی آن است به دست آورد؛ به تقویت همبستگی احتیاج دارد که این همبستگی به معنای همدلی و بازو به بازو دادن و دل‌ها را به هم نزدیک و مرتبط کردن است.

حال نوروز به عنوان - نمادی بارز از فرهنگ ایرانی- اسلامی - یکی از عواملی است که همیشه در گذر تاریخ این ملت همسو و همدل و همدرد به پیش برده است. به عقیده حضرت آیت الله خامنه‌ای عید نوروز نماد نوآوری، جوانی، نشاط و تحکیم روابط دوستی و مهربانی میان دوستان و آشنایان است. پس مسلماً می‌توان از آن برای مقابله با دشمنان و بیگانگان و تقویت همبستگی ملی در عرصه ی تمدن نوین اسلامی بهره گرفت. در واقع از نظر ایشان نوروز به عنوان یکی از مهمترین نمادهای فرهنگی کشور ایران از آن جهت مهم است که فرصتی برای ایجاد انسجام اجتماعی و بستری برای پیشرفت و توسعه سبک و فرهنگ زندگی ایرانی در عرصه ی تمدن نوین اسلامی است می‌باشد تا جایی که ایشان نوروز را مناسبتی برجسته از لحاظ معنوی و ملی و بین‌المللی و حامل ارزش‌های ممتاز دانسته اند و تأکید دارند عید نوروز نماد نوآوری، جوانی، نشاط و تحکیم روابط دوستی و مهربانی میان دوستان و آشنایان است. پس مسلماً از آن می‌توان برای مقابله با دشمنان و بیگانگان و تقویت همبستگی ملی بهره گرفت. در واقع در پاسخ به سوال مقاله که عبارت است از اینکه نوروز در دیدگاه حضرت آیت الله خامنه‌ای از طریق چه مولفه‌هایی می‌تواند در تحکیم انسجام اجتماعی و تقویت ارتباطات جمعی در عرصه تمدن نوین اسلامی موثر باشد، می‌توان گفت از نظر ایشان نوروز از طریق مولفه‌هایی مانند ایجاد همگرایی و هم افزایی ملت‌های منطقه، گسترش صله ی ارحام